

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ARGANG 14
JUNI
1927

Stora Summor Sparas

om Ni använder

Specialblandningen

Gre Ess

Smakar Som Smör

DELIKAT! BILLIGT!

Margarinfabrikernas

Försäljnings A/B

HUSMODERN

köper

Bomullsgarn och Vävnader

från

**Gefle Manufaktur A.-Bol.
STRÖMSBRO**

och vet att hon erhåller
det bästa möjliga för sitt

HEM

**Svanens vävnader bästa vävnader!
Gefle garn bästa garn!**

Barnbiblioteket

== SAGA ==

Sveriges äldsta och största bibliotek för barn och ungdom, innehåller nu 118 böcker, alla rikt illustrerade av våra största konstnärer. Bibliotek erhålla hög rabatt. Begär förteckning med prisvillkor i dag!

Svensk Läraretidnings Förlag

Stockholm C.

REYMERSHOLMS KRONOLJA

bästa och billigaste matlagings- och salladolja 1/2 lit. kr. 2:- 1/2 lit. kr. 1,10

Telefoner

539-8326-5619

Malmö

Perslow's

**Siden- &
Manufakturaffär**

Största urval nyheter

HERTHA

ÅRGÅNG XIV

JUNI 1927

HÄFTE 6

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte

14—15 juni i Ystad.

På skilda håll i vårt långa land ha Fredrika-Bremer-Förbundets medlemmar under årens lopp samlats till ordinarie möte. I år blev det längst söder ut, till vår sydligaste krets, Ystad.

De två närvarande representanterna från Umeå hade inte haft nästgårds-väg!

När förbundets ordförande, fru Dyrssen, tisdagen den 14 juni kl. 10 f. m. öppnade årsmötet i den vackra Knutssalen i Gamla Rådhuset, var det med ett tack till Ystadskretsens ordförande, fru Maja Strandberg, och styrelsen i dess helhet för de redan från första början så påtagligt lyckade arrangemangen — i vilka till och med ingick ett strålände väder, i d e n n a dittills så bedrövliga vår och försommar. De alla från norr som söder, öster och väster församlade mötesdeltagarna hade också då, som senare, endast entusiastiskt instämmande i det uttalade omdömet.

Det förrättade uppropet visade att tjuoen av kretsarna voro representerade: B o r å s fru Ingrid Björkman, dr Elin Odencrants; G ä v l e fru Hedvig Törjesson; G ö t e b o r g fröken

Thyra Kullgren, fru Lilly Kjellberg; H a l m s t a d fröken Anna Ljungberg, fruarna Ruth Hernqvist och Viola Mogren; H u d i k s v a l l fröken Sigrid Ehnlund; H ä l s i n g b o r g fröken Signe Wennberg, fruarna Astrid Gierow och Helga Sjunneson; J ö n k ö p i n g fruarna Thyra Schartau och Cissie Söderberg; K a r l s k r o n a fru Eva af Geijerstam; K r i s t i a n s t a d fru Elisabeth Sjövall, rektor Ellen Widerberg; L a n d s k r o n a fru Elisabeth Munch af Rosenschiöld; L i n k ö p i n g grevinnan Louise Stenbock, fröken Elisabeth Berggren; L u n d fruarna Anna Herrlin och Carola Eklundh, fröken Elna Persson; M a l m ö fruarna Elisabeth Quensel och Ada Hultgren, fröken Hanna Lindstrand, dr E. Smedberg; M a r i e s t a d fru Andriette Florén, fröken Gudrun Langenheim; N o r r k ö p i n g fröken Ester Lindström; S t o c k h o l m fröken Ellen Kleman, rektor Maria Aspman, fröken Kerstin Fjetterström, fru Asta Hägg, friherrinnan Anna Staël von Holstein, fröken Ida von Plomgren, fru Ruth Schürer von Waldheim, fru Gertud Törnell, fröken Sigrid Ulrich, dr Karolina Widerström, fröken Axianne

Thorstenson; S t r ä n g n ä s fröken Ninni Huldt; U m e å fröken Anna Hörnell; V a r b e r g fröken Tora Lundgren; V ä x j ö fru Blenda Sylvan; Y s t a d fruarna Maja Strandberg, Ingeborg Borg, Ingeborg Ohlsson, Hertha Persson, fröken Elin Strandberg.

Av förbundsstyrelsen, förutom de medlemmar och suppleanter vilka här redan nämnts på grund av deras samtidiga egenskap av kretsrepresentanter, voro ordföranden fru Lizinka Dyrssen, fru Marianne Ekman, Mariestad, fröken Gertrud af Klintberg, Stockholm, och fru Astrid Gierow, Hälsingborg, närvarande.

Till årsmötets ordförande valdes fru Dyrssen och till vice ordförande fru Strandberg, fröken Kullgren och fru Ekman. Sekreterare blevo fröknarna von Plomgren och Ulrich, och protokolljusteringen uppdrogs åt fru Herrlin och fröken Strandberg. Vidare tillsattes en kommitté för beredning av styrelsevalet, i vilken fruarna Schürer von Waldheim och Schartau samt fröken Hörnell invaldes.

Förbundets årsberättelse.

Årsmötesförhadningarnas nästa programpunkt var sekreterarens, fröken von Plomgrens redogörelse för det gångna årets verksamhet.

Vid 1926 års slut hade medlemsantalet varit 5,195, därav 478 ständiga och 4,717 årligt betalande medlemmar. Kretsarna voro 32; den nya krets som tillkommit var Hudiksvall. Dessutom hade på ytterligare 12 platser i landsorten ombud verkat för förbundets intressen.

Av frågor som under året uppkallat förbundets aktiva intresse och lett till uttalanden nämndes i första hand prostitutionsproblemet, aktuellt genom det framlagda von Kochska lagförslaget angående behandling av vissa samhällsvådliga och arbetsovilliga vilket sänts förbundet på remiss av Kungl. Maj:t. Förbundsstyrelsen hade, med undantag av några detaljerinringar, avlåtit ett med förslaget samstämmade uttalande angående prostituerades behandling, dock som bekant med reservation av dr Widerström och fröken Kleman.

I förening med sex andra kvinno-föreningar hade förbundet avlåtit en skrivelse till Stockholms stadskollegium med anledning av fru Gertrud Törnells inom stadsfullmäktige väckta motion om inrättande av en kvinnlig polisavdelning under en kvinnlig kommissarie och med skyldighet att även utöva patrulltjänst, samt ävenså med yrkande att polisskolan måtte öppnas för kvinnor. I skrivelsen hemställdes att stadskollegiet ville för stadsfullmäktige framlägga förslag i enlighet med motionen.

Med anledning av föreliggande sakkunnigeförslag angående Gymnastiska Centralinstitutets verksamhet hade förbundet ingått med en skrivelse till ecklesiastikdepartementet, utmynnande i hemställan om att för behörigt tillgodoseende av de kvinnliga elevernas undervisning i allmän idrott och lek måtte inrättas ännu en ordinarie kvinnlig lärarbefattning, varmed undervisningsskyldighet i idrott och lek samt undervisningsövningar skulle vara förbundna, och att såväl inom det

för gymnastikkonsulenterna föreslagna verksamhetsområdet som beträffande gymnastikinspektionen jämväl kvinnlig arbetskraft borde komma till användning, att manliga och kvinnliga lärare måtte inplaceras i samma lönegrad samt att bestämmelse infördes att när överläraren i allmän gymnastik är kvinna, biträdande manlig överlärare skall tillsättas.

För att söka fullfölja arbetet på genomförande av kvinnornas önskemål inom den allmänna pensionsförsäkringen hade på förbundets initiativ tillsatts en kommitté bestående av representanter för de kvinnoföreningar, som 1925 deltog i skrivelse till Kungl. Maj: t i denna sak. På hemställen av kommitténs arbetsutskott hade inom de olika sammanslutningarna, därav tjugosex förbundskretsar, gjorts uttalanden som i december till ett antal av 179 hade insänts till Kungl. Maj: t. I dessa yrkades att inom pensionsförsäkringen samma beräkningsgrunder skulle införas beträffande mäns och kvinnors pensioner samt att äkta makar måtte likställas i pensionshänseende. I en del uttalanden begärdes likställighet även i fråga om pensionsinläggen. De gjorda uttalandena åtföljdes av en skrivelse från kommitténs arbetsutskott, vari hemställdes hos regeringen att denna snarast möjligt under nu pågående allmänna revidering av socialförsäkringens olika grenar ville låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag om sådan omarbetning av lagen om allmän pensionsförsäkring att de i de ovannämnda uttalandena framställda reformkraven bli tillgodosedda.

Vid Internationella Kvinnorösträttsalliansens kongress i Paris 30 maj—6 juni 1926 hade förbundet varit representerat genom fem delegerade. Med anledning av kongressen hade insänts en rapport med redogörelse för en del lagstiftningsfrågor, den svenska kvinnans politiska rättigheter samt förbundets arbetsprogram. I de rösträttsalliansen tillhörande internationella specialkommittéerna hade förbundet tillsammans med Svenska kommittén för internationellt rösträttsarbete invalt medlemmar enligt vad stadgarna stipulera.

Redogörelsen för att förbundet under året fortfarande utgivit tidskriften Hertha torde ej vara nödigt att dröja vid.

Från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse hade förbundet fått mottaga kr. 5,000:— till sin allmänna verksamhet och ävenledes hade stiftelsen ställt i utsikt att förbundet skall få åtnjuta samma bidrag under de fyra nästkommande åren.

Till förbundets förvaltning hade under året överlämnats en donation av omkring kr. 14,000:— efter framlidna fröken Hedda Karlholm. Enligt donators förordnande skall denna summa utgöra en fond benämnd »Hedda Karlholms rekreatjonsfond», varifrån understöd komma att utdelas för beredande av rekreation åt mindre bemedlade ogifta välfrejdade kvinnor av »den borgerliga medelklassen», vilka uppnått minst 45 års ålder. Från rätt till understöd äro dock undantagna lärarinnor, sjuksköterskor, prästdöttor och kvinnor av adlig börd.

Summan av från förbundets fonder

utelöpande studielån utgjorde vid årets slut kr. 9,864:50 — mot kr. 5,973:50 vid förra årets slut. Sex nya lån å tillsammans kr. 5,150:— hade beviljats.

Det Whitlockska stipendiet tilldelades för 1926 fröken Elswig Thunberg för genomgående av tredje avdelningen vid Privata högre lärarinneseminariet i Stockholm.

Från Kvinnliga kontoristers semesterfond hade utdelats två understöd, ett till fröken I. Högberg och ett till fröken E. Lundqvist.

Från Hilma och Emelie Zanders pensionsfond för lärarinnor hade tre f. d. lärarinnor i Zanderska helpensionen för flickor under året uppburit pension.

Från Fleetwoodska fonden hade 15 livstidspensioner utlämnats, 11 å 400 kr. och 4 å 300 kr.

Inom Svenska Kvinnornas Nationalförbund hade förbundets styrelse representerats av fru B. Nordenson och fröken S. Ulrich, i Centraförbundet för socialt arbete av fröknarna E. Kleman och A. Thorstenson samt fru G. Törnell och i styrelsen för Svenska Sjuksköterskornas Allmänna Pensionsförening av fröken S. Ulrich.

Byråns upplysningsavdelning hade varit väl anlitad. Upplysningar hade lämnats angående kvinnliga arbetsområden med dithörande utbildningsmöjligheter och löneförhållanden, angående svensk kvinnas rättsliga ställning och kvinnoföreningars verksamhet, varjämte byrån tillhandahållit uppgifter rörande stipendier tillgängliga för kvinnor, pensionsföreningar, bostads-

hus, vilo- och ålderdomshem m. m. Till upplysningsavdelningen under året ingångna förfrågningar hade uppgått till ett antal av mellan 800—900.

Sjukvårdskommittéerna.

De fyra sjukvårdskommittéerna, i Stockholm, Göteborg, Linköping och Umeå, hade under året arbetat efter de en gång antagna riktlinjerna.

I S t o c k h o l m voro vid årets slut 449 sjuksköterskor inskrivna vid sköterskebyrån, därav 322 anställda i fasta befattningar och 101 i privatvård; 47 fasta platser och 133 anställningar i privatvård hade förmedlats; genom byrån ordnade vikariat hade uppgått till 133; de 6 stadssjuksköterskorna hade under året avlagt 6,141 sjukbesök.

I G ö t e b o r g hade antalet i byrån inskrivna sköterskor den 31 dec. varit 404, av vilka 258 innehade fasta platser, 48 tillsatta under året; vikariatet hade varit 120, dessutom tjänstgöringar i privatvård; de 10 kommunalsjuksköterskorna hade gjort 20,674 besök och Caritassystrarna, — som under åtta månader varit 3, den övriga tiden 2 — hade gjort 3,544 besök.

I L i n k ö p i n g voro den 31 dec. 1926 72 sjuksköterskor inskrivna, av vilka 35 voro anställda å fasta platser; 8 fasta platser hade under året tillsatts samt 50 vikariat, varjämte tjänstgöringar i privatvård förmedlats.

I U m e å voro 76 sjuksköterskor inskrivna den 31 dec. 1926, därav 59 anställda i fasta befattningar; 26 fasta platser och 34 vikariat hade förmedlats, dessutom tjänstgöringar i privatvård.

Stipendieinstitutionen.

Under det gångna året hade i stipendier utbetalats kr. 18,425:— och i livräntor kr. 17,734:62; allmänna stipendiefonden hade ökats med kr. 14,456:53 och donationsfonderna med kr. 19,573:57; stipendiefonderna uppgingo den 31 dec. 1926 till kr. 796,874:57.

I gåvor hade stipendieinstitutionen under året fått mottaga: kr. 5,000:— donerade av fru L. Bruzelius att tillföras Västernorrlands läns fond; kr. 2,719:60 genom Fredrika-Bremer-Förbundets krets i Halmstad att tillföras Hallands läns fond; kr. 600:— genom Varbergs F.-B.-F.-krets likaledes att tillföras Hallands läns fond; kr. 3,652:80 genom förbundskretsen i Gävle att tillföras Gävleborgs läns fond; kr. 38:40 genom förbundskretsen i Lund att tillföras Malmöhus läns fond.

Enligt testamentariska bestämmelser av fröken Eva Rodhe, Göteborg, hade från hennes sterbhus överlämnats till stipendieinstitutionen kr. 20,469:90. Kapitalet skall förvaltas under namn av Eva Rodhes fond och avkastningen tillsvidare utgå i livräntor.

Förbundets skolor.

Rimforsa lantushållningsseminariums äldre kurs, löpande från 1 okt. 1925 till 24 sept. 1926, hade haft 14 elever, varav 4 anslöto sig till lantushållskursen, 6 till skolköskursen och 4 till trädgårds- och slöjdkursen. Yngre kursen, omfattande 14 elever, började den 1 okt. 1925. Vid seminariet hade vidare extra kurser anordnats, dels yrkesbestämd fortsättningsskola

för Tjärstads skoldistrikt, dels en kurs i hushållssysslor för vuxen ungdom.

Seminariet åtnjöt för tiden från och med 1 juli 1925 till den 30 juni 1926 ett statsanslag av kr. 22,691:75.

Lantushållsskolan Storgården, Rimforsa, hade haft undervisningen fördelad på tvenne kurser: kurs I med 18 elever, därav 13 helbetalande och 5 frielever, samt vidare 6 elever som erhållit understöd av statsmedel till ett sammanlagt belopp av kr. 742:50; kurs II med 11 elever, varav 7 helbetalande och 4 frielever, samt 4 elever som uppburit understöd av statsmedel till sammanlagt belopp av kr. 495:—.

Skolan hade under året åtnjutit ett statsanslag av kr. 10,139:—, anslag av Östergötlands hushållningssällskap kr. 1,000:—, av Östergötlands landsting kr. 1,000:—.

Apelryds fruktodlings- och trädgårdsskola i Båstad hade 7 elever i tvåårskursen och 7 ordinarie och 6 extra elever i den s. k. sommarkursen, som omfattar åtta månader.

I statsanslag hade skolan uppburit kr. 10,000:— för båda kurserna.

Skolan för kvinnlig yrkesutbildning i Stockholm hade fortgått med en högre och en lägre kurs. Högre kursen (lärarinne-kursen) hade 9 elever, lägre kursen 37 samt lägre kursens praktiska arbete 7 extra elever. Vid de aftonkurser i klädsömnad, vilka — var och en omfattade 60 timmar — i likhet med föregående år anordnats som övnings-skola för högre kursen, hade 96 elever undervisats.

Ateljé Stoff och stil är alltjämt förenad med skolan.

För arbetsåret 1925—1926 hade skolan i statsmedel fått uppbära ett bidrag av kr. 8,067:48 för båda kurserna och av Stockholms stad kr. 5,000:— med skyldighet för skolan att mottaga 2 frielever och 2 elever för halv avgift. Till kvällskurserna hade av kommunens medel beviljats kr. 600:—.

Förbundskretsarna.

Rapporterna om kretsarnas verksamhet framfördes därefter av respektive kretsrepresentanter. Huruvida alltjämt tid för dessa redogörelser skola lämnas vid årsmötet var för övrigt en av de frågor som dryftades på såväl förbundsstyrelsens sammanträde dagen före årsmötets öppnande som på ett sammanträde mellan kretsnämnden och tillstädesvarande kretsrepresentanter samma dags afton och därefter behandlades på själva årsmötet. Genom den stadgeändring rörande denna sak, som då antogs — redogörelse härför gives på annat ställe — kan frihet lämnas att varje gång särskilt bestämma vad man önskar i detta stycke. Frågan var emellertid sammankopplad med förslag från Skånekretsarna om att ett sammanträde mellan kretsnämnden och kretsrepresentanterna, sådant som nu hade arrangerats, skulle stadgeenligt äga rum vid årsmötet; för beslutet härom redogöres även längre fram. Kretsarnas redogörelser, som vanligt personligt framburna av den därtill utsedda kretsrepresentanten, i de flesta fall ordföranden i kretsen, gävo genom berättelserna om de många olika initiativ och uppslag som framkommit

på de skilda hållen en stark bekräftelse av att riksorganisationen Fredrika-Bremer-Förbundet är det livskraftiga träd som ordföranden liknade det vid i hälsningstalet vid detta årsmöte, med växande och starka grenar, stam och grenar beroende av varandras växt och liv. Som Herthas kretsnotiser under det gångna verksamhetsåret redan innehållit det mesta av vad som nu samlat meddelades, få vi lämna att mera detaljerat ingå på dessa redogörelser.

Stadgeändringsförslag, styrelseval m. m.

Som redan nämnts förelåg för årsmötet ett stadgeändringsförslag, emanerande från Skånekretsarna och avseende att genom borttagandet av kretsarnas styrelseberättelser bereda plats för ett såsom vida mera nödvändigt ansett sammanträde av kretsnämnden och närvarande kretsrepresentanter för att dryfta ärenden och frågor av gemensamt intresse. Vid behandlingen av denna sak i kretsstyrelsen var man ej allmänt taget med på att direkt slopa framförandet av kretsarnas årsredogörelser, varför som motförslag till detta förslag framkom yrkande på att stadgarnas § 12 mom. 3, som rör denna sak, skulle få en formulering som lämnade frihet att för varje årsmöte särskilt bestämma om kretsarnas redogörelser skulle meddelas och detta då göras beroende av om tiden i övrigt tillät det. Mom. 3 skulle få följande lydelse: »Redogörelse för förbundets arbete under föregående verksamhetsår.» Detta blev också årsmötets beslut, och med avseende på förslaget

om stadgeenligt fastslaget sammanträdde under årsmötet mellan kretsnämnd och kretsrepresentanter beslöts att detta ej skulle inryckas i stadgarna. Emellertid uttalade sig årsmötet starkt för önskvärdheten och lämpligheten av att tid bereddades för sådant sammanträde vid årsmötena. Man kan således anse att detta är i realiteten beslutade, då årsmötets uttalade mening torde vara av bestämmande art i ett fall som detta.

En del skilda åsikter gjorde sig gällande med avseende på tiden för detta sammanträde, från somliga håll yrkades på att det skulle äga rum dagen före årsmötet, då förbundsstyrelsen som bekant redan är samlad för ordinarie styrelsesammanträde; andra åter ansågo att det skulle kunna pressas in någon av mötesdagarna för att kretsrepresentanterna ej skulle behöva komma någon dag tidigare. Man beslöt till sist att förbundsstyrelsen skulle äga att för var särskild gång bestämma härom.

Vid därpå förrättat styrelseval omvaldes samtliga medlemmar i tur att avgå. Då emellertid avsägelse inkom från docent Hilma Borelius, Lund, ehuru hon ej stod under omval, utsågs i hennes ställe till ordinarie styrelseledamot förutvarande styrelsesuppleanten fru Astrid Gierow, Hälsingborg. Styrelsens sammansättning är således: fru Lizinka Dyrssen, Stockholm, ordf.; dr Karolina Widerström, Stockholm, och fröken Thyra Kullgren, Göteborg, v. ordf.; fröken Ida von Plomgren, sekr.; fru Lilly Hellström, fröken Ellen Kleman, fröken Signe Laurell, fröken Axianne Thorstenson, fru Gertrud

Törnell, fröken Sigrid Ulrich, samtliga i Stockholm, fru Anna Björk, Gävle, fru Marianne Ekman, Mariestad, fru Astrid Gierow, Hälsingborg, dr Martha P:son Henning, Uppsala, fru Leonore Odencrants, Borås, fru Elisabeth Quensel, Malmö, grevinnan Louise Stenbock, Linköping, fröken Ingeborg Öquist, Umeå. Av suppleanterna förelåg avsägelse från fru Augusta Palmberg, Örebro, i vilkens ställe fru Maja Strandberg, Ystad invaldes, och den uppkomna lediga suppleantplatsen efter fru Gierow fylldes genom inval av fru Anna Herrlin, Lund. I övrigt omvaldes de i tur avgående suppleanterna, varför styrelsens samtliga suppleanter äro: fröken Elin Rheborg, hovrättsrådet O. Montelius, fröken Gert-rud af Klintberg, rektor Maria Aspmann, fröken Eva Fröberg, rektor Anna Sörensen, advokat Mathilda Staël von Holstein, dr Hanna Rydh, fru Ruth Schürer von Waldheim, alla i Stockholm, fru Astri Levisson, Göteborg, fröken Gerda Martin, Falun, fru Anna Herrlin, Lund, fru Emmy Wallin, Arvika, fru Maja Strandberg, Ystad, fru Maja Lundgren, Varberg, fröken Hanna Andersson, Karlskrona, fru Fanny Björkman, Norrköping, fru Stina Rodenstam, Hudiksvall. Revisorererna, fröken Helena Carleson och fruarna Dorthe Hübner och Elisif Théel omvaldes, likaså revisorssuppleanterna jur. utr. kand. M. Carlsson, fröknarna Ellen Sundberg och Louise Palander.

Föredrag, diskussioner och resolutioner.

Behandlingen av kvinnliga »arbetsovilliga och

s a m h ä l l s v å d l i g a» var ämnet för mötets första stora diskussion med fröken Gertrud af Klintberg och doktor Karolina Widerström som inledare, den förra företrädande den ståndpunkt som fått sitt uttryck i förbundsstyrelsens officiella uttalande i saken, den senare med utgångspunkt från de åsikter som ligga till grund för hennes reservation. Båda föredragen komma att i sin helhet publiceras i nästa nummer av Hertha, varför de ej här refereras. I diskussionen kommo starkt skilda uppfattningar till synes, för och emot, det von Kochska förslaget. Å ena sidan betonades med avseende på denna sak den gamla satsen att det ena ska man göra och det andra inte låta, och man upptog ivrigt det moment av aktivitet till de olyckligas hjälp, som förslaget innebär, och menade att man finge inte sitta överksam, i väntan på idealet. Från motsatt håll framhölls kraftigt att palliativa åtgärder kunna allvarsamt försvåra, t. o. m. förhindra ett rationellt ingripande. Även framhölls alldeles särskilt det upprörande i att enligt förslaget psykiskt defekta falla under straffbehandling i stället för att behandlas som sjuka. Krav uttalades vidare på att samhället verkligen fattade ståndpunkt till prostitutionsföreteelsen och att frågan utreddes huruvida denna kan kriminaliseras; i så fall vore det fråga om straff och ej hjälp. Från ännu andra håll talades varmt för att allt vad göras kunde skulle göras för att hjälpa ungdomen att reda ut sin ståndpunkt till sedlighetsproblemet. Ävenledes beto-

nades vikten av ordnad sexualundervisning.

Vårt nya skolsystem enligt riksdagens beslut var mötets andra diskussionsämne med fröken Kerstin Fjetterström som inledare. Med betonande av att en skolreform måste gälla dels organisationen, dels skolans inre gestaltning och att detta bör vara intimt sammanhängande, framhölls att reformarbetet i stället löpt på två parallella linjer. Nu frågade man sig vilka förändringar den nya organisationen medför med avseende på flickundervisningen. Det vore väl för tidigt att bestämt yttra sig om vad den i detta avseende innebär, men det syntes som hade man stannat på halva vägen.

Emellertid, vilka typer och skolformer som nu må bliva till — en resumé av de nu beslutade hade föredragshållaren redan lämnat — viktigast av allt vore skolans inre liv. Vad som vore av nöden vore en typ där det kvalitativa spelade större roll än det kvantitativa, och försöksskolor borde alla skolor vara. Vad vi behöva vore en skoltyp med större frihet, slutade inledarinnan. Vi måste se till att samhället blir starkt och gott, då skapades den goda skolorganisationen fram därur. Ha vi inte själva skuld till arbetets mekanisering? Men skolan får inte vänja de unga vid mekaniseringen. En form, som ansluter till det levande, måste vara elastisk, och här, om någonsin, är fråga om det levande.

Den korta diskussion, som följde, visade huru starka sympatierna voro för de synpunkter som framkommit i före-

draget. Till sist antogs följande resolution.

De anordningar för flickornas undervisning, som riksdagen beslutat, måste anses som ett provisorium och böra småningom ersättas av för flickorna lämpade former. Särskilt bör man söka bevara den nu befintliga normalskoletypen och det bildningsmål, som nås genom denna. Detta torde kunna realiseras, utom genom de privata flickskolorna, genom de föreslagna kommunala flickskolorna. Dessa böra givetvis liksom de allmänna läroverken anknyta dels till fyraårig, dels till sexårig bottenskola.

Är kvinnlig opinion tillräckligt företrädd i stadsfullmäktige och riksdag? var sista diskussionsämnet och frågan besvarades omedelbart av inledarinnan, fröken Axianne Thorstenson, med nej. Kvinnorna äro inte bara få, värre är att de bli färre och färre. Nedgången hade gått i jämnt tempo sedan kommunalvalen 1919, fortsätter det i samma tempo äro kvinnorna snart helt ute ur kommunalrepresentationen. I riksdagen är det visserligen ej tillbakagång, men som bekant är den kvinnliga representationen där procentuellt försvinnande liten. Vad är då orsaken på det kommunala området? Till stor del emedan mellanpartierna, som proportionellt satte in mest kvinnor, trängts tillbaka. Även att valledningarna nu ha klart för sig att kvinnorna själva i stort taget lika gärna rösta på män. Till sist är det den allmänt ökade olusten för samhällets angelägenheter, som helt naturligt kvinnorna på grund av hela sin läggning och emedan medborgarskapets förpliktelser äro för dem nyare i större utsträckning falla för. Men det måste, trots allt, finns vägar fram till en star-

kare kvinnlig representation. Frågan är: vad kan F.-B.-F. göra härtill? Ett förberedande arbete, en djupgrävning på lång sikt är vad som kunde göras, väcka de kvinnor som inte ha samhällsintressen, stärka där dessa finnas och arbeta för att vidmakthålla dem genom åren. Exempelvis kunde kurser i möteteknik ordnas av kretsarna, såsom redan gjorts på ett par håll, och av särskild nytta vore tvivelsutan att just ta upp aktuella ortsfrågor att därvid behandla och debattera. Ortens kommunala angelägenheter borde man ta fasta på, även allmänna angelägenheter inom länet. Vid valtillfällen borde innan valkampanjens början agiteras för väckande av kvinnornas intresse för valen, naturligtvis med strängt iakttagande av neutralitet. Och framskapades ett större och livaktigare intresse i allmänhet bland kvinnorna, så komme även lämpliga kvinnliga kandidater till de allmänna uppdragen att finnas, den klagan man får höra att det brister häri skulle inte längre ha verklig grund. Finge man in flera kvinnor i nämnder och styrelser skulle åter, som växelverkan, komma upp ett starkare, växande intresse hos kvinnorna själva. Diskussionen underströk starkt uppfattningen av att här vore uppgifter av största vikt att taga fatt på.

*

Följande av förbundsstyrelsen inför årsmötet framlagda resolution angående gift kvinnas förvärvsarbete antogs:

Med anledning av de angrepp gent emot den gifta kvinnans rätt till tjänst inom stat och kommun, som tid efter annan gjorts,

vill Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte — ehuru med erkännande av att gift kvinnas innehav av fast anställning kan medföra svårlösta problem — göra följande uttalande:

Förbundet hävdar den meningen, att varje människa, man eller kvinna, gift eller ogift, har rätt till det arbete, för vilket hon äger kompetens och skicklighet och som hon kan erhålla, ävensom att inskränkning i denna rätt genom lagstiftning och lönereglementen är olämplig. Genom särbestämmelser, riktade mot den gifta kvinnans innehav av allmän tjänst, rubbas behörighetslagens bestämmelser om kompetens och skicklighet såsom enda befordringsgrund och det samhällsändamål som behörighetslagen avsåg att tillgodose — tillförande åt det allmänna av den lämpligaste arbetskraften — äventyras och kvinnans ställning å arbetsmarknaden försämras.

*

Utanför förhandlingsprogrammet och dock som angenäma punkter på årsmötesprogrammet hade stått: Ystads sevärdheter beses, utfärd till

Glimmingehus; gemensam middag å Saltsjöbaden (sista mötesdagen).

Hur många visste vilka älderdomliga sevärdheter Ystad, Gråbrödraklostrets och korsvirkeshusens stad, hade att bjuda på? Överraskad, betagen, tjusad gick man på gatorna med de gamla korsvirkeslängorna, genomströvade klostrets salar och rum och njöt Mariakyrkans stämmingsfyllda höghet. Bilfärden till Glimmingehus och besöket på Tosterup gävo nya och rika minnesbilder, och den ståtliga middagen på Saltsjöbaden, då Ystads-kretsen obegränsat gästfritt såg alla »utlänningarna» vid sitt bord, där inte endast den lekamliga förplägnaden så utomordentligt väl tillgodosågs utan hjärtliga och vackra tal och en spirituellt bordsvisa bidrogo till stundens nöje, utgör ett sista bestående och gott minne av Ystadsdagarna den 14 —15 juni 1927.

ELLEN KLEMAN.

En opinionsyttring

Pressen omspanner numera hela folkets offentliga och privata liv. Den har format sig efter vad den betraktar som allmänhetens önskan och dess stora framgång synes bekräfta denna föreställning. Samtidigt bidrar den genom ständig påverkan att forma sin läsekrets. Under denna växelverkan ha både pressen och allmänheten kommit att lägga orimlig vikt vid de skandaler, brott och sorgespel, som utgöra samhällets mörka sida.

Sanningsvilja och uppsåt att beivra brottet förbytas alltför ofta i sensationslust.

När en brottmålsaffär seglar upp, anställa en del tidningar en sportmässig tävlan i behandling av stoffet. Allmänheten slukar frukterna i de rikhaltiga och saftiga skildringarna av dådet, brottslingen, offret.

Nöjet har varit dyrt, ty priset har blivit:

Förhastade beskyllningar och ogrundade misstankar, ofrånkomliga när snabbhet går före rätt.

Väldförande av sanningen genom hårda domar eller oriktigt återgivande av fakta.

Kränkande av barmhärtigheten ge-

nom onödigt grymhet mot närstående, som ställas under offentlighetens pinande ljus.

Skadegörelse ofta långt utöver vad själva brottet eller olyckan åstadkommit.

För läsarna själva och särskilt för ungdomen medför denna journalistik en ensidig inriktning på skadliga och osunda ting, vilken ständigt fordrar ny näring för sensationstörsten.

Det fria ordet är förvisso ett folks säkraste skydd mot godtycke, våld och våld. Pressens privilegium är att såsom språkrör för den allmänna rättskänslan verkställa den offentliga brännmärkning som stundom är nödvändig. Men sitt väckelsevärv bör

pressen fullgöra med så mycket mera ansvarskänsla som vårt lands tryckfrihetslag lämnar tidningarna en frihet vilken i hög grad uppfordrar till varsamhet och ädelmod.

Detta uttalande är riktat till pressen såsom en vädjan om dess inflytelserika medverkan i det för alla gemensamma intresset att höja samhällsandan.

Det är likaledes riktat till alla, som hysa samma uppfattning, med en vädjan att icke stanna vid passivt missnöje utan aktivt bidra till offentlig och enskild opinionsbildning för en press, som i sin egenskap av spegelbild för vårt samhälle gör mera rättvisa åt det svenska folkets bästa intentioner.

Pedagogiska Sällskapet
G. R. Fähræus, ordförande

Arbetarnas Bildningsförbund
J. Sandler.

Centralkommittén för Arbetsstugor för Barn
Arbetsutskott
Ellisif Théel, ordförande.

Förbundet mellan Sveriges K. F. U. M.
O. Bernadotte.

Föreningen för Folknykterhet utan Förbud
C. G. Santesson, ordförande.

Stiftelsen Metodist-Episkopalkyrkans i Sverige
Årskonferens
Axel Engström, ordförande.

Fredrika-Bremer-Förbundet
Lizinka Dyrssen, ordförande.

Frisinnade Kvinnors Riksförbund
Ada Nilsson, V. U:s ordförande.

Förbundet av Sveriges K. F. U. K.
Elsa Bernadotte, ordförande.

Föreningen Studenter och Arbetare
Axel Gard, ordförande.

Läroverkslärarnas Riksförbund
Gustaf Lené, ordförande.

Stockholms Kvinnliga Fackliga Samorganisation
Anna Johansson-Wisborg, ordförande.

Stockholms Kyrkliga Socialråd
J. Lindskog, teol. doktor, ordförande.

Svenska Fattigvårds- och Barnavårdsförbundet
Johan Widén, ordförande.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen
N. A. Berg, ordförande.

Svenska Missionsförbundet
Sv. Bengtsson, ordförande.

Svenska Sektionen av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet
Mathilda Widegren, ordförande.

Sveriges Allmänna Folkskolläreförening
Carl Lidman, ordförande.

Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund
Agnes Palmstierna-Ingelman, ordförande.

Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund
Signe Wessman, ordförande.

Sveriges Studerande Ungdoms
Helnykterhetsförbund
Ingvar Laurin, ordförande.

Svenska Underofficersförbundet
Axel Åckerberg, ordförande.

Svenska Yrkesskolföreningen
Gösta Ekelöf.

I syftet instämman:

Centralförbundet för Socialt Arbete
G. H. von Koch, v. ordförande.

Stockholms Kyrkliga Ungdomsförbund
Gunnar Bergström, teol. doktor, ordförande.

Svenska Folkhögskolans Lärareförening
Ali Nordgren, ordförande.

Svenska Kvinnornas Nationalförbund
Malin Wester-Hallberg, ordförande.

Svenska Riksförbundet för Sedlig Kultur
Teodor Holmberg, ordförande.

Svenska Sällskapet för Nykterhet och folkuppfostran
Nils Widner, ordförande.

Sveriges Flick- och Samskolors Lärarinneförbund
Elsa Ericsson, ordförande.

Sveriges Moderata Kvinnoförbund
Jenny Bergström, ordförande.

Sveriges Storloge av I. O. G. T.
Ernst Strandman, ordförande.

Teosofiska Samfundet i Sverige
Hugo Fahlcrantz, generalsekreterare.

Vita Bandet
Emilia Rathou.

Sällskapet Stockholms Stadsmission och
Stockholms Centrala Diakoniråd
Joh. W. Johansson, pastor.

Fredrika Bremers minnesstod i Humlegården.

Den 2 juni var försommarens första varma dag. Över Humlegårdens vårgröna mattor och trädens nyutprungna spåda lövprakt låg en dämpat genomlyst silverdager som för några ögonblick — endast helt kort — förtätades till fallande dis.

Käcka flickscouter i sina ändamålsenligt vackra dräkter bildade kedja kring planen, och vid den övertäckta statyn stodo två av dem med svenska fanor i stramt givakt.

Den vida ringen av åskådare tätade mer och mer, ordnad av student-skemarskalkarna. Där en grupp uniformerade sjuksköterskor, strax bredvid vitmössiga studentskor i samlad trupp, uppe i slutningen de femtio sångerskorna, Högre Lärarinneseminarie och Normalskolans förstärkta sångkör under sin dirigents, fröken Lindells ledning. Stadsfullmäktiges ordförande, medlemmar av skönhetsrådet, statykommitterade, representanter för kvinnoorganisationer, konstnärer, författare; till sist de kungliga, kronprinsparet, prinsessorna Ingrid och Ingeborg samt prins Eugen.

Och i en särskilt uppmärksammas liten grupp de tre representanterna för Bremersläkten i Finland och Fredrika Bremers födelsestad: fröken Ellen Bremer och fru Thyra Carlstedt Bre-

mer och kamrern vid Åbo akademi fröke Anna Bäckström.

Geijers »Vad jag älskar» i Alice Tegnérs för detta tillfälle gjorda körsättning klingade ut, buren av de ljusa unga kvinnorösterna, varpå statykommitténs ordförande fröken Ellen Kleman besteg den improviserade gröntsmäckade talarstolen.

Fjorton år ha gått, yttrade hon, sedan tanken tog form att svenska kvinnor skulle resa Fredrika Bremers minnesstod som ett yttre tecken på deras hjärtans vördnad och tacksamhet. Visionen, som levde i hennes själ och gav riktningen åt hennes strävan: det fullkomliga samhället, hade inte unnat henne ro. »Det är du, himmelska syn, som, en gång skådad, en gång fattad, gör det mig omöjligt att nöjas med det halva, oklara och ofullkomliga», vittnade hon, och hon kände en brödra- och rättslära som upphävde »allt stelt kast- och klassväsen». Hon begärde ett organiskt nydanat samhälle, där livets alla krafter verka och tagas i bruk. Där rymdes också kvinnorna som fritt viljande och myndiga medborgare, och fylld av denna åskådning lät hon icke av att kräva frihet och framtid för dessa. Vad helst vi nu kommit fram till, vad innerst vi än vunnit av sann frigörelse, allt går det tillbaka till Fredrika Bremers ideellt höga krav och hennes oförtröttade kamp mot ofrihet, okunnighet, orättfärdighet. Så råkade vi i den stora tacksamhetskulden till henne.

1913 utskickades det första uppropet — ställt Till Sveriges kvinnor — om insamling för en staty åt Fredrika Bremer,

Finaste BLODAPELSINER

till saftning kr. 11:— pr låda om 100
eller 150 st. Ring Norr 95 73, Sthlm.

sedan på initiativ av Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm en statykommitté bildats med tillslutning av Fredrika-Bremer-Förbundet, Vita Bandet och Sällskapet Nya Idun.

Däremellan och nu ligga världskrigets ofärdssår och den därmed sammanhängande depressionstiden som även på detta företag kom att verka hindrande och fördröjande.

I dag står kommittén vid målet för sitt föresatta arbete.

Vårt tack går i första hand till konstnären, som har mäktat fixera Fredrika Bremers genius i en monumental gestalt, som har lyckats uttrycka hennes själshållning i linjers rörelse, som kort sagt har givit hennes verkliga väsen en synlig form. Detta är vad redan många ha känt inför den bild som om några minuter skall framträda för allas blickar.

Vi tacka de stadens myndigheter som samverkat till att denna sköna plats givits åt statyn. Vårt tack till alla dem som genom bidrag, större som smärre, deltagit i hyllningsgården åt Fredrika Bremers minne och gjort saken ekonomiskt möjlig. Därvid vårt särskilda tack till svensk-amerikanska kvinnor, vilka från den Nya Världen — där Fredrika Bremer själv en gång sökte en ny världsbildnings ljus över de sociala problem hon sysslade med — skickat gåvor till statyn. Vårt tack för bidragen från Fredrika Bremers första fädernesland på andra sidan Bottenhavet, från medlemmar av släkten Bremer och från personer i hennes födelsestad Åbo. Det är en stor glädje att kunna till här i dag närvarande representanter för dessa få direkt frambära detta tack.

Vi tacka alla dem som ha del i att här kunnat bringas även en sångens hyllning. Vårt tack också till den unga hedersvakten i dag kring Fredrika Bremers stöd.

Och så får jag fördsammast anhålla att H. K. H. kronprinsessan måtte bjuda täckelset falla.

Kronprinsessan Louise gick några steg framåt och på hennes vink föll täckelset. Sigrid Fridmans ädla

Fredrika Bremergestalt stod blottad på sin röda granitsockel. Dr Lydia Wahlström trädde upp på talarestolen:

Det är Vandreriskan vi här se för våra ögon, stadd på upptäcktsfärd i människosjälens aldrig kartlagda länder, yttrade hon. Skulle vi önskat henne framställd som ung? Jag tror det icke, ty den Fredrika Bremer vi samlats för att hylla var snarare den åldrande, eller vi skulle kanske kunna säga den tidlösa. Är det icke så, att frågan om stora personlighetens ålder och utseende blir allt mera betydelslös ju mer deras gärning betyder för eftervärlden? Fredrika Bremer är ett levande bevis på sanningen av Michelangelos ord, att ädla kvinnor åldras sent. Den tyngd, som under barndomens och ungdomens bitterhet låg över hennes själsliv, fick småningom vika under medelålderns rikedom på intryck från studier och personligheter. Och över hennes solnedgång vilar något av samma rogivande harmoni som över hennes vän Geijers. Från den böjda, tunna, spröda gestalten med de icke i vanlig mening vackra dragen kommer något av den evighetsglans, som hon alltmera sträckte sig mot.

Hennes bild står för oss just så utom och över all tid, som konstnären avbildat henne, den är helt enkelt personifikationen av en ny ideell kvinnlighet. Så starkt skimrar det andliga innehållet fram, att dräkten icke utgör något hinder därför, så olik den än är vår egen tids lätta och obundna kvinnodräkt. Vad skulle Fredrika Bremer själv ha sagt om hon kunnat se sin bild omgiven av denna nutida ungdom i studentmössor, scoutdräkter och sjuksköterskeuniformer? Hon skulle ha fröjdats åt att dessa sena tidens barn uppnått så mycket av vad hon själv förgäves fått längta efter. Låt oss höra hennes egna ord: »Varför är jag ej en karl, en student och får vara vid universitet och höra föreläsningar och bli klar med mig själv och med världen?» Hur hon längtat efter att bli sjuksköterska veta vi: om icke hennes anhörigas fördomar varit i vägen, skulle hon ha kunnat komma att

gå Florence Nightingales väg före denna. Och fastän hon varken blev student eller sjuksköterska har hon ändå lyckats bana väg för svenska kvinnor på båda hållen: i Hertha har hon kastat ut de första idéerna till de svenska kvinnornas studieliv och tränade sjukvård. Hon kan dessutom sägas på gamla dar ha blivit den första svenska flickscouten, så djärvt som hon redan vid gränsen till ålderdomen sträcker sina vandringar och ridturer över Gamla och Nya världens farligheter, ständigt på upptäcktsfärd efter nya möjligheter för kvinnorna, vilkas liv och lidande hon som hon själv säger »bär i sitt hjärta». Det är hennes storhet, att hon trots all den tafattighet och räddhåga och åtlöje, som hon mötte även från deras sida, som hon ville hjälpa, ändå trodde på deras möjligheter.

Den som har sagt, att kvinnans uppgift är att förvandla livets stoff i personlig kultur, har därmed också sammanfattat Fredrika Bremers livsverk. Det är icke hon, som drivit svenska kvinnor från hemmets hägnade mark ut på främmande vider, ty det hade den ekonomiska utvecklingen redan gjort, men det är hon som lärt dem att bejaka denna utveckling, hon som för dem öppnat hemmets fönster och gett vidare horisont åt deras egen intensiva men begränsade livsföring. För henne låg kvinnans lycka varken i hemmets eller det offentliga livets uppgifter utan i bäggederas uppgående i en högre syntes. Och om de unga kvinnorna nu stundom under sin allt hetare kamp för tillvaron tyckas vilja säga till henne: »Du lovade oss lyckan, men vi ha det värre på kontorsstolen eller i katedern än våra mormödrar hade det i sitt hemslaveri», så svarar han med sitt ljusa leende: Det är icke arbetets beskaffenhet som skall höja och hjälpa oss, utan vi själva som skola höja arbetet. Om någon kunde, som man sagt, »adla tvånget till frihet», så var det hon. Det är därför som hon för första gången gett svenska kvinnor mod att säga till staten, till fäderneslandets majestät: »Du behöver oss, Du behöver den förnyelse, som endast beröringen med hem-

mets jord, med hemmets erfarenhet av livets innersta kan skänka.»

Dr Wahlström slutade med att å svenska kvinnors vägnar anhålla att få överlämna minnesstoden till huvudstaden, varpå stadsfullmäktiges ordförande hr Knut Tengdahl i ett kort tal skisserade Fredrika Bremers betydelse samt tackade för gåvan, uttryckande sitt nöje att å stadens vägnar mottaga stoden till framtida hägn och vård.

Nu nedlades blommor vid statyns fot: av fru Anna Wicksell för Svenska kommittén för internationellt rösträttsarbete, av fru Lizinka Dyrssen för Fredrika-Bremer-Förbundet, av redaktör Emilie Rathou för Vita Bandet, av fröken Ida von Plomgren för Sällskapet Nya Idun. Två stora lagerkransar med band i Finlands blå och vita färger nedlades. Den ena av fröken Anna Bäckström för Kvinnoaksförbundet Unionen i Åbo, Svenska Kvinnoförbundet i Åbo, Åbo Svenska Martaförening, Turun Suomalainen Naisliitto, Turun Kansallisseuran Naiset och Turun Marthayhdistys; inskriptionen å banden, som upplästes av fröken Bäckström, lydde: »Du sökte sanningen och fjärrsynt fann det rätta; din gärning lever i tacksam hågkomst hos kvinnor i din fosterbygd.» Den andra kransen av fröken Ellen Bremer för samma föreningar i Helsingfors samt för Finlands kvinnors nationalförbund. Fröken Bremer reciterade även den strof av Topelius' högstämda dikt till Fredrika Bremer, som i guldtryckts på kransens vita och blåa band: »Plats för idéerna! Plats för de höga, friborna tankar, som i världens

natt, likt gnistor tändas för vårt skumma öga och alstra, lyfta, lysa, värma glatt! — — — Idén fick liv, gick ut att fanan bära för kvinnans rätt. Och den har fattat rot, snart, snart finns ej en makt, som mer står den emot — det var Fredrika Bremers kallelse och ära.» Från Bremersläktforskaren dr C. G. Bremer, Bjerno, Finland, och fru Lydia Kierkner f. Bremer, Helsingfors, nedlades blommor genom de närvarande Bremrarna.

*

August Brunius skrev i Sv. D. (13 dec. 1925) om modellen till detta monument bl. a. följande:

»Den nya statyn ger en så spontan och kärnfull vision av Fredrika Bremers spröda och ändå stålfasta varelse, att ingen, som vet något om henne, borde gå harmsen dädan. Därmed är icke sagt att verket skulle komma att glädja alla som få se det, ty jag håller fortfarande på att det icke finns och icke bör finnas en allmän smak i konst. Mästarinnan själv skulle nog bli måttligt förtjust, om det spåddes en allmän nationell uppslutning kring hennes staty: hon gör sig, som de flesta av hennes kolleger, inga illusioner om en varmare känsla i Sverige för vad skulptur är och vill vara.

Huvudets hållning och den karakteristiska uppåtriktade blicken, den spensliga gestalten i sin puritanska dress, rörelsens egenartade karaktär — allt bidrar till att ge åkthet åt visionen. Jag vet icke om mamsell Bremer såg ut så, precis så — fastän porträttminnen tränga sig fram — men så borde hon se ut. En person-

lighet och icke någon snarvacker tidstyp.

Sigrid Fridman har gått rätt på denna uppgift med välgörande frihet och fasthet. Denna konstnär har sin glädje i karaktär och hon har sett att verkligheten i detta fall givit nog och att en symbolisk omskrivning vore alldeles onödig. — — — Nu veta vi att svensk skulptur blivit ett gott verk rikare.»

Man har så mycket större skäl att erinra om detta utlåtande av den bortgångne framstående konstkritikern som han i fråga om insikt i skulptur alltjämt saknar en efterträdare inom svenska pressen. De ordinarie konstannälare som strax efter avtäckningen meddelade sina intryck röjde i regel häpnad, osäkerhet och därför olust inför en verkligt ny, traditionsbrytande skapelse. Men de avtvingna erkännanden som mitt i klandret undföllu dem äro av den art som man inte ofta har anledning att bestå statyer. »Friheten från all konventionalism synes mig i hög grad berömvärd», försäkrar K. A. i Sv. D., en försäkran som skulle ha låtit trovärdigare om signaturen icke just hade uttalat sin saknad av »det graciösa som man gärna förbinder med tanken på Fredrika Bremers tid» (1801—1865). G. M. S—e i St. T. tar som utgångspunkt att konstverket »är intet slappt beställningsarbete, det är inspirerat och det lider inget tvivel om att konstnärinnan verkligen varit tagen av uppgiften.» Ett tredje märke, likaledes missnöjt, O—dh i Sv. M., skiljer sig påfallande från kollegerna genom att icke visa sig alldeles handfallet inför

figurens skapnad och rörelse: »Rörelsen är i det hela väl funnen. Handrörelsernas dubbelåtbörd mot gestaltens eget hjärta och mot dem till vilka hon talar (!) är lätt att förstå. Den skulpturala stilen är konsekvent och väl fasthållen i detaljerna» o. s. v. En som halvvägs närmar sig Brunius' uppfattning är Tor Hedberg i D. N., för vilken »intrycket var överraskande och egenartat, men i stort sett vinnande. — Det är en viss gotisk oräddhet, innerlighet och uppriktighet i såväl komposition som detaljarbete, som icke blott har nyhetens behag, utan även ett inre, andligt samband med föremålet.»

Det lidelsefulla eller rättare besinningslösa men likafullt ytterligt oäkta intresse som »allmänheten» (d. v. s. tidningarnas kåsörer och insändarfabrikanter) gärna hastar att ådagalägga inför en schablonfri uppenbarelse av monumentalskulptur har denna gång utlöst sig i former ovillkorligt påminnande om det slags uppmärksamhet som 1850-talets bladskrivare trofast ägnade Fredrika Bremers idéer och väsen. Hennes biografier pläga med nöje framdraga dessa förflutna belackare till allmänt åtlöje.

Mot de här karakteriserade utjultelserna av mestadels naturligtvis maskerade skribenter stå vittnesbörd om varm uppskattning och gripen beundran från namngivna och kända personer. Den offentliga situationen ter sig alltså just sådan man har skäl att vänta för ett konstverk av så ädelt självständig karaktär vid dess första framträdande.

Denna översikt skall avslutas med

några rader ur professor Olle Hjortzbergs av St. D. begärda uttalande. Efter en utomordentligt skarp tillrättavisning åt de konstkritiska volontärerna heter det:

»Jag är glad att, då statyn nu står på sin plats, finna att mina förhoppningar på konstverket helt uppfyllts.

Arbetet har ett konstverks särmärke: man känner att det är upplevt. Handen, leran, bronzen ha varit redskap för känslan.

Fröken Fridman har skapat en säreigen, monumental bild av en varmt kännande, rastlöst sökande kvinna. Det är det bästa som kan sägas om en Fredrika Bremerstaty.»

Notisspalten.

Opinionsyttringen angående pressens brottmålsreferat.

I detta häfte återges ett uttalande, som riktande sig mot det orimligt stora intresse en del av pressen och allmänheten kommit att ägna brott och olyckstilldragelser manar till »offentlig och enskild opinionsbildning för en press, som i sin egenskap av spegelbild för vårt samhälle gör mera rättvisa åt det svenska folkets bästa intentioner». Uttalandet, vilket är undertecknat av inalles 35 föreningar, har tillkommit på så sätt att Fredrika-Bremer-Förbundet inbjöd Pedagogiska Sällskapet och Arbetarnas Bildningsförbund att bilda en gemensam kommitté för åvägabringande av en opinionsyttring mot de alltför ingående och sensationella brottmålsreferat, som ofta förekomma i dagspressen. Ifrågavarande kommitté utökades snart med representanter för Frisinnade Kvinnors Riksförbund, som inom sin förening

till diskussion upptagit ämnet »Pres- sen och allmänheten». Det är alltså på initiativ av dessa fyra föreningar och på grund av den sympati, varmed förslaget upptagits av andra samman- slutningar, som nu föreliggande utta- lande tillkommit. Till dess framläg- gande knyter sig förhoppningen att den vädjan det innebär måtte beaktas så- väl av pressen som av allmänheten.

Från Uppsalas horisont.

En nyhet för den sist förflutna ter- minen inom kvinnovärlden i Uppsala har varit början till ett visst sam- arbete mellan ett flertal kvinnoför- eningar, såväl politiska som sociala och mera yrkesbetonade. De ha näm- ligen offentligt tillsammans stått som inbjudare till ett par föredrag, som tack vare detta kunde hållas å stora lokaler, som en enskild förening icke hade vågat ensam hyra.

Det första föredraget var av hygie- nisk art och gällde »Kvinnan under olika åldrar», hållet av läkaren dr Anna Allenberg-Linderholm i slutet av mars. Det senare som utgjorde inled- ning till diskussion gällde inre skol- problem med föredrag av riksdagsman Oscar Olsson om de moderna amerikanska skolsystemen med koncentrations- läsning. Föreståndarinnan för den moderna Anna-skolan i Stockholm, frö- ken Edelstam, var även tillkallad för att redogöra för de intressanta försök som där göras i samma riktning.

Uppsala har omkring ett tiotal kvin- noföreningar, av vilka Husmodersför- eningen, K. F. U. K. och Kontorist- och Expeditionsföreningen räkna de flesta medlemmarna.

Vid F.-B.-F:s Fruktodlings- och trädgårdsskola

i Apelryd börjar ny tvåårig kurs den 1 nov. 1927. En annons i detta Hertha- nummer lämnar närmare upplysningar.

Hyllningar vid Fredrika Bremerstatyns avtäckning.

Finland, Fredrika Bremers första foster- land, var inte ensamt bland de nordiska län- derna att bringa sin hyllning på Fredrika Bremers dag. Dansk Kvindesamfund tele- graferade genom sin ordförande Elisa Pe- tersen: Dansk Kvindesamfund hilser sven- ske Kvinder i Anledning af Festdagen og lykønsker til at det er lykkedes dem at rejse en Statue for Sveriges ædle Datter». Från dr Louise Qvam, Norge: Norske kvin- der lykønsker med reisingen av Fredrika Bremerstatuet. Från fru Helga Hoving, Newyork, som lett insamlingen bland svensk-amerikanskör, ett radiotelegram: Lyckönskan till slutfört arbete. Fredrika Bremers minne leve! Från friherrinnan Ebba Palmstierna, London: I share your feelings of triumph and joy that the famous Fredrika Bremer has been immortalised in our beautiful capital. Regret not to be present. Personligen från Annie Furuhjelm, Helsingfors: Tackande för inbjudningen för- enar mig i hyllningen av det gemensamma stora minnet; från dr Karin Spoo, Åbo: Tacksam för inbjudan deltagar jag varmt i hyllningen av hennes minne som gick att bära till de sorgsna fröjden, som gick att lösa de förtrycktas band och strödde var hon gick en ljusning av kärlek över livets vardagsdräkt.

Förutom nedläggandet vid statyn av kran- sen från kvinnoföreningar i Åbo framförde även fröken Bäckström senare i ett varmt och vackert tal »en hälsning från kvinnorna i den stad där Fredrika Bremer föddes», pekande på den samhörighetskänsla med henne som finns där. Man prisade dock hennes öde lyckligt, som flyttade henne över till Sverige undan det med Ryssland förenade Finland, över vilket den Nicho- laiska tidens oerhörda reaktion tryckande lade sig. Hennes idéer hade dock kommit till Finland och snabbt vunnit burskap utan att väcka någon skarp opposition, de sär- skilda finska förhållandena gjorde väl att man där mera oförhindrat än annorstädes

kunde ha förståelse för hennes idéer och att man trodde på förverkligandet av hennes mål. Själv räknade hon väl ej med Finland, men Finland med henne. Man följde ivrigt hennes växande och vittgående rykte, och vid hennes död ägnade henne Finlands konstnärsgille genom Topelius en gripande hyllning, som fick sin särskilda prägel av vemodet över att hon dock ej hörde Finland till. Samma vemod, men samma glädje över att hon funnits, präglar den hälsning som

nu bringas från hennes födelsestad, slutade fröken Bäckström, från Åbo stads kvinnoorganisationer som känna glädjen tillsammans med Sveriges kvinnor över att ett minnesmärke för tiderna rests över den kvinna som aldrig tröttnade att bortom dagens dimma och dunst spana efter rättfärdighetsriket, på vilket hon så fast trodde.

Till sist riktade fröken Bäckström ett tack till Sigrid Fridman, »som nu givit gestalt åt våra drömmars Fredrika Bremer».

Efter riksdagsbeslutet i skolfrågan.

Några reflexioner.

De 75 motionerna i skolfrågan och striden i riksdagens skolutskott ha bidragit till att beslutet i denna fråga fått klarare linjer än förhållandet skulle ha blivit, om riksdagen beslutat i enlighet med Kungl. propositionen. I enhetsskolefrågan står det segrande utskottsförslaget principiellt på samma ståndpunkt som regeringsförslaget, och då herr Reuterskiöld påstod, att utskottet i sin motivering ingenting sagt om den sexåriga eller fyraåriga grundskolelinjens företrädare, måste man ju tro, att han inte läst utskottets motivering. Där sades med önskvärd tydlighet, att företrädare gavs åt den sexåriga bottenskolan. Som parallellform till den fyraåriga realskolan har riksdagen tagit den femåriga i stället för den Kungl. propositionens sexåriga. De, som framfört kravet på en fyraårig bottenskola, ha naturligtvis menat att systemet med fyraårig grundskola skulle vara huvudtyp och att det med sexårig skulle finnas som supplementtyp. Genom riksdagsbeslutet blev det tvärtom. Systemet

med fyraårig grundskola blir sekundärtyp. En sak har dock därigenom vunnits: denna skolform kommer nu att bli prövad. Man har ju som skäl emot den anfört — senast i Kungl. propositionen — att den icke har blivit försökt. Trots den principiella segern för den sexåriga bottenskolan står ännu ovederlagd den ingående, sakliga och klara argumentering för den fyraåriga och mot den sexåriga, som framlagts i herr Holmdahls m. fl. motion, och man har anledning att hoppas, att ej heller erfarenheten skall motsäga den. Den vilar på den enda hållbara grundvalen: alla barns rätt till en ändamålsenlig och tidsenlig skolgång. Kravet på en sexårig bottenskola blev en partipolitisk programpunkt och har som sådan envist hållit sig på dagordningen, även sedan tiden ridit det förbi. Det går fort i de trådlösa förbindelsernas tidevarv. Det är ej längre endast enskilda individer ur de djupa leden, som sträva upp mot kunskapens höjder, utan det förnimmes allt starkare hos den stora

massan ett allmänt krav på kunskap och bildning, varigenom man kan sättas i stånd att tillgodogöra sig och bruka de tillgångar, som det moderna livet bjuder genom den hittills oanade utveckling, som skett på snart sagt alla områden. I riksdagsbeslutet såges det: »Skolan bör anpassa sig efter den allmänna samhällsutvecklingen och i sin organisation taga vederbörlig hänsyn till samhällets nuvarande sociala struktur.» Men tar verkligen den nu beslutade enhetsskolan den hänsyn till samhällets sociala struktur, som här talas om? I avsikt att göra den högre skolundervisningen lättare tillgänglig för samhällets bredare lager förkortar man den högre skolan och äventyrar därigenom dess bildningsresultat. Men när allt större skaror från en ekonomiskt och kulturellt mindre stark miljö föras fram till den högre skolan, blir dennas kulturuppgift vidgad, och för att den skall kunna fylla denna uppgift, får den ej göras så väsentligt kortare, som den nu beslutade normaltypen blivit. Den kommunala mellanskolan har haft en stor uppgift att fylla, men denna form hade bort behandlas som ett provisorium och ej gjorts till huvudtyp.

»Enhetsskolan» kallar man den beslutade normaltypen. Men den ter sig föga som en enhet. Det är snarare tre skolor staplade den ena på den andra och bildande en konstruktion, som är vad engelsmännen kalla »top-heavy»: den undre delen är för lång och tunn för den kompakta övre delen. Att en gemensam grundskola, som är pedagogiskt och psykologiskt väl tillrättalagd

i skolsystemet, är av stor social betydelse, förnekas ej av någon ansvarskännande människa, även om man ej hyser någon överdriven tro på den direkt klassutjämnande verkan, som sammanförandet av barn ur olika social och ekonomisk miljö kan medföra. Men att en sådan anordning skall ha en hälsosam inverkan på den allmänna åskådningen står klart för en var.

Bottenskoledningens genomförande är det grundväsentliga i den nu beslutade organisationen, och en naturlig följd därav blir, att varken stat eller kommun efter en viss avvecklingstid kommer att ge understöd i någon form till privata skolor på det fyraåriga grundskolestadiet.

För en socialt intresserad men politisk iakttagare tycktes skolväsendet nu ej vara i så trängande behov av en organisationsförändring för att kunna släppa de fattiga begåvningarna och landsbygdens barn fram till teoretiska studier. Som oefftergivliga krav framträdde i första rummet förbilligandet av flickornas högre undervisning och ekonomiskt understöd till obemedlade för studiers bedrivande. Detta senare har av riksdagen beaktats så tillvida, att man på grund av motionsvis framförda yrkanden beslutat att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av möjligheterna att bereda ekonomisk hjälp under studietiden åt fattiga, studiebegåvade lärjungar vid statens läroverk och med dessa jämförliga läroanstalter.

Vad flickornas undervisning beträffar har riksdagen fattat beslut, som avse att underlätta vägen till realexamen och studentexamen. Ett antal

högre gossläroverk och gossrealskolor, tillsammans 35, förutom 10 gymnasier, skola stå öppna även för flickor, och fyra högre flickläroverk, grundade på sexårig bottenskola, skola upprättas. De kommunala mellanskolorna äro ju samskolor, och 54 av dessa skola förstatligas. Därjämte har man beslutat att anhålla, det K. M:t ville efter verkställd utredning till 1928 års riksdag framlägga dels förslag om inrättande av kommunala flickskolor, dels en plan för inrättande av ytterligare ett antal statliga flickläroverk. I de 35 städer, där gosskolorna skola bliva samskolor, finnas statsunderstödda flickläroverk, som giva normalskolkompetens. 11, eventuellt 13, av dessa flickskolor anses efter samskolornas upprättande ej böra komma i åtnjutande av statsunderstöd. Riksdagen har icke funnit det förenligt med statens intresse att i samma utsträckning som hittills stödja den flickskoleform, som på grund av dess särskilt för flickorna lämpade bildningsmål och arbetssätt vunnit allmänt förtroende och som normerats av staten själv genom dess hittills enda flickskola, normalskolan. Denna kommer fortfarande att vara det enda statliga läroverk av denna typ. I dess orgainsation kommer den förändringen att vidtagas, att den skall bygga på fyraårig grundskola och tillökas med en fyraårig realskolelinje, byggd på sexårig bottenskola.

De finansiella svårigheterna tyckas ej spela så stor roll, när det gäller att förstatliga kommunala mellanskolor, men de utgöra ett så mycket större hinder, när det blir fråga om statens övertagande av de privata flickskolor-

nas funktion. Visserligen erkännes att vid sidan av de studiemål, som real- och studentexamen representera, även för framtiden de mera allmänna bildningsmål, som av ålder företräts av de högre flickskolorna, skola komma att fortbestå. Men man anser dock ej, att staten bör övertaga hela kostnaden därför.

Den väg, som statsmakterna nu slagit in på för att hjälpa flickorna fram till högre studier och som innebär ett undanskjutande av den för det stora flertalet flickor erkänt bästa högre skoltypen, normalskoletypen, till förmån för realskolan, måste givetvis föra till en försämring av flickornas utbildning på det icke gymnasiala stadiet. Upprättandet av statsgymnasier för flickor måste hälsas med glädje, även om man önskat flera än en fyraårig linje. Men de äro avsedda i första rummet för dem, som ha utpräglad håg och begåvning för teoretiska studier, och man önskar ej locka för många in på den vägen. Man förstår ju, att det är av ekonomiska skäl, som samskolan kommit till ökad användning i den nya organisationen, men har väl en ingående utredning gjorts beträffande de ekonomiska verkningarna av att de värden, som de på avskrivning ställda flickskolorna representera, givas till spillo?

De olägenheter, som äro förbundna med den hittills förefintliga ordningen, enligt vilken den speciella flickundervisningen varit så gott som helt överlämnad åt privata läroanstalter, vill riksdagen avhjälpa genom att ansluta sig till de framlagda förslagen om inrättande av kommunala flickskolor.

Dessa skolor skulle väsentligt medverka till ett nedbringande av kostnaderna för den kvinnliga ungdomens utbildning. Man har tydligen tänkt sig en kommunalisering av de nuvarande flickskolorna. En väsentlig förändring av flickskoletypen skulle bli en följd av denna anordning, även om den i flera avseenden skulle medföra stora fördelar. Enligt förslaget skola nämligen de kommunala flickskolorna vila på sexårig bottenskola. Men då deras upprättande ej nu beslutats utan endast utredning och förslag till nästa års riksdag begärts, har man kanske något att förvänta av den blivande utredningen.

Enligt riksdagsbeslutets principiella ståndpunkt skola inom den nya organisationen alla statliga och kommunala flickskolor bygga på sexårig bottenskola. Den fyraåriga grundskolelinjen är vad dem beträffar utesluten. Privatskolorna skola bygga på fyraårig, och samläroverken och större delen av samrealskolorna skola hava dubbel anslutning. Sju samrealskolor skola vara 4-åriga och fyra 5-åriga.

Den nya organisationen, när det gäller flickornas undervisning, bär tydligt vittne om den förenklade problemställning, som varit grundläggande för statsmakternas ståndpunktstagande och som i riksdagsbeslutet formulerats så: »Kvinnlig ungdom bör erhålla samma utbildningsmöjligheter under lika ekonomiska villkor som den manliga, i den mån behov härav föreligger.»

Med erkännande måste man konstatera, att riksdagen, när det gäller lärarinnornas intressen, gått längre i tillmötesgående än regeringsförslaget. Ett

uttalande kan vara värt att här citera: »Riksdagen anser, att särskilda anordningar utöver vad departementschefen ifrågasatt böra vidtagas för att lindra verkningarna för vederbörade lärarinnor av flickskolors indragning. Det är obestridligt, att dessa befattningshavare fyllt en uppgift, som ur det allmännas synpunkt är lika samhällsnyttig och nödvändig, som om de formellt varit statstjänare, och det bör enligt riksdagens åsikt ej få förekomma, att de, då deras verksamhet såsom en följd av statsmakternas beslut bringas att upphöra, försättas i en situation, som innebär förlusten av försörjningsmöjligheter.» I det följande föreslås så åtgärder, som i detta syfte kunna vara tänkbara och lämpliga.

Av stor betydelse är, att statsmakterna genom det fattade beslutet knäsat en del av de viktiga pedagogiska reformkrav, som stå på dagordningen såväl i vårt land som i andra länder. I kapitlet om skolarbetets inre gestaltning förordas koncentration, självverksamhet, begränsning av lärostoffet, mera praktiskt arbete m. m. Som ett led i denna strävan kan man väl betrakta den beslutade omläggningen av arbetet i gymnasiet. Linjerna skola som nu vara två — en reallinje och en latinlinje — men endast en del av ämnena på varje linje skola vara obligatoriska, och omkring denna kärna kunna eleverna fritt tillvälja sådana ämnen, som mera återspegla de individuella anlagen.

Men det gäller att komma från ord till handling, och vägen kan bli lång nog, i synnerhet som den högre skolan i den beslutade normaltypen ej lämpar

sig särdeles väl för en tillämpning av en del av de rekommenderade arbetsmetoderna.

Det är ej en kulturreform i djupare mening, som vi fått, den vänta vi ännu på. Det är betydelsefullt, att vägen jämnas för de fattiga studiebegåvningarna fram till en ställning i samhället,

men det är ändå betydelsefullare, att alla de många, som stanna på de mera obemärkta posterna, bli karaktärer och kulturpersonligheter. Det bästa i kulturen måste tränga djupt ner till alla befolkningslager, och där återstår ännu mycket att göra.

ANNA C. PETTERSON.

International Council of Women i Genève.

Det är en lockande mötesplats som valts för I. C. W:s exekutivmöte denna gång. Genève, kongresstaden par préférence, där nya former för nationernas samliv utkristalliseras. Finns det något land i världen så ägnat att vara ett centrum för internationalismens nya tro som Schweiz? Landet där tre nationaliteter och tre språk fredligt leva sida vid sida — huru stora skiljaktigheterna än må vara.

Det var många glada utrop av igenkännanden, som hördes i informationsbyrå i vår möteslokal i Athénée tisdagen den 7 juni. »Ack, det var i Washington vi såg varandra sist!» — »Så roligt att träffas igen» m. m., m. m. ljöd det överallt. Ett påfallande stort antal »overseapeople» ha hörsammat kallelsen till I. C. W:s exekutivmöte, som pågår från 7 till 17 juni och har till syfte att förbereda nästkommande stora femårskongress. Sydafrika, Australien, Indien, Kanada och naturligtvis U. S. A. äro representerade. Den amerikanska delegationen är synnerligen talrik. Rekordet i långresor torde emellertid innehas av ordföranden för Tasmaniens national-

förbund, den gamla mrs Dobson, som 65 gånger »krossat» haven mellan sitt land och Europa.

En ögonblicksbild från gårdagens sammanträde i kommittén för fred och skiljedom! På estraden ordföranden, mrs George Cadbury, lång, rak och myndig, med v. ordföranden M:me Dreyfus-Barney vid sin ena sida och miss Sharples, som tjänstgör som mötessekreterare, vid den andra. Opartistiskt och målmedvetet för mrs Cadbury den naturligtvis ganska heterogena kommittén framåt på resolutionsdiskuterandets knaggliga stråt, samtidigt bedrivande ett nog så behövt upplysningsarbete om andra organisationers verksamhet. Där sitta bredvid varandra i livlig samverkan Tysklands och Frankrikes representanter, dr Marie Elizabeth Lüders och den unga, mycket livliga M:me Malaterre Sellier. Här några välkända ansikten från de skandinaviska länderna. Där M:me W. van Itallie van Emden, vars vackra stämma jag väl minns från röstrettskongressernas tid. Och många andra nya och gamla bekanta, från när och fjärran. Men oemotståndligt dragas mina blickar tätt och ofta till

de indiska kvinnornas representant, Lady Tata. Där sitter hon i sin sida vita indiska dräkt, med doket över sitt svarta hår. Hon gör intet inlägg i debatten men det är som om hennes tystnad talar. Det ädelt sköna ansiktet, den förnäma, lugna värdigheten i hennes hållning talar sitt språk och minner om tillvaron av kulturer, som vi barn av raser, vars s. k. civilisation blommat i världskriget, icke ha rätt att förakta. Det kan icke bli fred på jorden förr än de vita raserna teoretiskt och praktiskt erkänna andra rasers anspråk på självbestämmanderätt och frihet. Och, rent estetiskt sett — vilken kortkjolad västerländsk skönhet kan väl mäta sig med Lady Tata! En egendomlig kontrast till indiskan bildar den rumäniska prinsessan Cantacuzene, en av I. C. W:s vice presidenter. Hon däremot deltar livligt i diskussionen. Men för mig är det indiskan, som talar.

Förutom arbetet på de olika kommittéerna ha mötesdeltagarna, då detta skrives, varit med om ett välkomstmöte i universitetets aula, en mottagning i Palais Eynard och ett par offentliga möten, varav särskilt gårdagens med tal av M. Albert Thomas, Internationella arbetsbyråns direktör, var en intressant upplevelse. Som en orkan — väl till märkandes icke snöstorm utan ett sydländskt oväder med sol mellan blix och dun — svepte hans vältalighet över den tacksamma publiken. Även de skandinaviska kvinnorna måste applådera M. Thomas för hans tal — om särskild skyddslagstiftning för kvinnor! Det var emellertid icke bara från Betzy

Kjelsberg, representant för oss »feministiska» skandinaver, utan från hans egen landsmaninna, advokat Marie Vérone, som invändningar sedan framställdes.

För mötets arbetsresultat lämnas redogörelse i ett kommande nummer av Hertha.

Genève den 10 juni 1927.

ANNA KLEMAN.

F.-B.-F.-kretsarna.

Falköpingskretsen hade den 11 maj anordnat en Lindbladsafton, varvid kyrkoherde Gunnar Helander, Vänersborg, höll föredrag om tonskalden A. F. Lindblad och hans verk och fröken Margit af Ekenstam till ackompanjemang av fröken Ruth Gustafsson utförde en rad Lindbladssånger. Fru Signe Haglund spelade en Beethovenmenuett vilken, enligt föredragshållaren, varit en av Lindblads första djupare musikaliska intryck. Behållningen av aftonen gick till kretsens Fredrika-Bremerstipendiefond.

Gävlekretsens aprilmöte upptog föredrag av fru Ester Lutteman om personlighetens värde. Vid majmötet höll dr Hanna Rydh föredrag om konsten i Europa för 15,000 år sedan.

Halmstads kretsens medlemmar samlades den 6 april till en handarbetsafton, varvid grevinnan Mörner berättade om ett besök på det nyöppnade Årsta samt läste några sin fars sagor från Nerike.

Den 6 maj höll Flickskolans föreståndarinna, fröken Maria Hægström föredrag om Skolfrågan, varpå följde en synnerligen livlig diskussion. En nybildad damkör av medlemmar i F.-B.-F. sjöng några glada vårsånger, därefter gemensam supé.

Den 28 maj var utfärd anordnad till Örnäs, Simlångsdalen, med extratåg från Halmstad, tre timmars promenad i nyutsprucken bokskog, gemensam middag samt även här vackra och glada sånger.

En Härnösandskrets bildades den 23 maj. Till styrelse valdes fröken Gerda Agrell, fru Ellen Bucht, fröken Edith Lindberg, fru Elin Silén, fröken Emma Westerstöm och fru Gerda Åsard. Revisorer blevo fru Gusten Edelsvärd och fröken Anna Walén och suppleant fröken Olga Berglund.

Lundakretsen hade den 28 maj en utflykt till Bokskogen och Torup, bland de 140 deltagarna märktes en trupp kvinnliga studenter. På Torup bjöd friherrinnan Coyet på kaffe i slottsträdgården och höll därefter själv ett föredrag om »Träd och örter». Slottet och den ståtliga trädgården besågos; sång utfördes av studentskorna.

Mariestadskretsen hade i förening med Vita Bandet, Husmoderföreningen och Kyrkliga ungdomskretsen i Mariestad den 11

och 12 maj anordnat tvenne föredrag av fru Ester Lutteman över ämnena: »Personliga värden» och »Vadan och varthän?» Första föredragskvällen avslutades med samkväm.

Skellefteåkretsen hade i april en föredragsafton i Stadskyrkan, varvid fröken Axianne Thorstenson talade om »Gift kvinnas förvärvsarbete»; kvinnosångkören och instrumentkvartetten inom Skellefteå musiksällskap bidrogo med musiknummer under ledning av magister Torsten Sundelin, som även själv utförde ett solonummer.

Umeåkretsen hade den 26 april ett samkväm, varvid fröken Thorstenson likaledes talade om den gifta kvinnan i förvärvsarbetet. Sång av fru Mählén till ackompanjering av fru von Boisman.

Vi påminna om att HERTHA ej utkommer under juli och augusti.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET.

Redaktör: *Ellen Klemán.*

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50, 27 62.

Kobbs Théer

äro odisputabelt de
finaste
och i bruket de
billigaste.

KRISTINEHAMNS PRAKTISKA SKOLA

— 50:de läsåret —

Skolans *husmoder- och slöjdkurser*, 3 och 5 mån. börja den 1 nästa augusti. *Spec. konservering*. Synnerligen praktisk och gedigen utbildning. Utmärkta lokaler. Skickliga lärarinnor. Billiga avgifter och övriga kostnader.

Den 22 aug. börja kurser i *realskoleavdeln.* och i *handelsavdelningarna*.

Begär omg. skolans prospekt!

O. HELLING, rektor.

Många av dem,
som förut inte
gjort åtskillnad
på tvål och tvål, äro
numera mycket
noga med att de
varje gång
erhålla:

Schéel's Radium-tvål

Innehåller radium-
mineralet "Virkat"

Fremtidens tvål
Pris 1.-krona

Löddrar utmärkt även i hårt vatten!

Radiumhalten kontrolleras av Radium-
experten Fil. Dr. N. Sahlbom

AKTIEBOLAGET

Stockholms Nya Järnsängfabrik

E. L. ERICSSON

Specialaffär för

Sängar, Sängkläder, Soffor,
Ottomaner 1 och 2 bäddar,
Täcken, Filtar, Överkast,
Kuddar m. m., m. m.

Kontor & Utställning

16 Norrlandsgatan 16
STOCKHOLM Tel. 78 56, N. 7181

Stockholms enda Kur- anstalt

med fullständig uppsättning för
fysikaliska behandlingar bestående
av ljus, värme, elektricitet,
bad, sjukgymnastik och massage.

Förmånliga priser!

Medicinska Bad- och Kur- anstalten

Dir. Eskil Erlandson

DROTTNINGGAT. 71 D, 2 tr.

STOCKHOLM.

(Hörnet av Barnhusgatan)

Öppet kl. 9 f. m.—7 e. m. Tel.
Norr 149 09.

ÖPPET HELA SOMMAREN.

Exam. manl. o. kvinnl. sjukgym-
naster.

Öka Matlusten

och stärk krafterna med IDOZAN. Erkänt
bästa järnmedicin. Hög järnhalt. Skadar ej
färderna. Fås å alla apotek.

IDOZAN A
svagt avförande.

IDOZAN B
ej avförande.

Kina-IDOZAN
särskilt stärkande.

Innehåll. ✓

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte 14 – 15 juni i Ystad.
Av Ellen Kleman.

En opinionsyttring.

Fredrika Bremers minnesstod i Humlegården. + s. 129 f.

Efter riksdagsbeslutet i skolfrågan. Av Anna G. Petterson.

International Council of Women i Genève. Av Anna Kleman.

F.-B.-F.-kretsarna.

KVINNOEMANCIPATIONEN

torde knappast i något land ha försiggått i så raskt tempo som i Turkiet. Förändringen i den turkiska kvinnans ställning observeras lätt i Konstantinopel eller Stambul, som turkarna själva kalla sin största stad.

Konstantinopel är bryggan till Asien, porten till orienten. Men hela Balkan har blivit kallat orientens förgård. Balkanländernas pittoreska landskapsbilder, deras egenartade folkliv och storvulna minnesmärken från gångna kulturopoker äro emellertid föga kända i Sverige.

Skälen därtill äro flera; bl. a. att det anses besvärligt och farligt att resa på Balkan. Det må förhålla sig därmed hur som helst; ett är visst: den som under verkligt bekväma och trygga former vill företaga en färd till »Europas oroliga hörn» bör deltaga i under-teknads sällskapsresa till Balkan 20 juli–23 augusti. En mera intressant och storslagen resa än denna färd genom tio länder, på Donau och på flera hav kan icke göras i vår världsdal.

Beslut och handling äro ett — — —. Därför uppskjuter man icke till morgondagen att begära prospekt över resan från

fil. lic. A. Forsvall, Östermalmsgatan 62, Stockholm